

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:
י"ט תמוז תשע"ב

פרשה:

פרשת פנחס

כותרת:

הלוואה צריך להחזיר...

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

פרשת פנחס

הלוואה צריך להחזיר...

כולנו מכירים את ה-Unions - ועדי העובדים. ועד העובדים של הרופאים בישראל, למשל, נוהג להשבית את בתי הרפואה במדינה במשך חודשים ארוכים.

בשנת 1953 הגיע לקליבלנד הרב זלמן קייזן ע"ה הוא רצה להשתלב ולעסוק באומנות השחיטה בעיר. להפתעתו הוא גילה שבקליבלנד יש לשוחטים ועד עובדים חזק ומוצק מאד.

הביקוש באותה עת לבשר כשר הלך וירד, השוק הצטמק. והשוחטים חששו אפוא לפרנסתם ולא רצו להכניס שוחט נוסף שינגוס בשוק שממילא הולך ופוחת.

היה שוחט אחד שבכל זאת נלחם עבור הרב קייזן עד שהוא אכן התקבל ל-Union. מעניין מאד שברבות השנים נשאר הרב קייזן השוחט היחיד והאחרון ששחט בשר כשר בעיר. מאז שהוא הפסיק לשחוט - אין בקליבלנד שחיטה מקומית וכל הבשר הכשר מיובא מחוץ לעיר.

אני רוצה לחלוק איתכם סיפור שהרב קייזן סיפר לי.

מיד לאחר מלחמת העולם השניה נחתם הסכם בין רוסיה לפולין. כל אזרחי פולין שברחו לרוסיה בזמן המלחמה היו רשאים לעזוב את רוסיה ולחזור לפולין ארץ מולדתם.

באותה תקופה רוסיה היתה תחת שלטון קומוניסטי שהוציא את הדת אל מחוץ לחוק. כל מי שנתפס מלמד תורה או עוסק בשחיטה כשרה, עושה ברית מילה או כל התנהגות דתית אחרת - היה נידון לעשרות שנים במחנות העבודה בסיביר.

שום אדם לא יכול היה לצאת מגבולותיה של רוסיה. למעשה, כל ברית המועצות היתה בית כלא אחד גדול. חסידי חב"ד שמסרו את נפשם על שמירת גחלת היהדות רוסיה סבלו מאד יחד עם בני משפחותיהם, אם זה בנושא של שמירת שבת, כשרות, סוכה וכל מצוה אחרת.

כשחסידי חב"ד שמעו על ההסכם הזה ונודע להם כי אזרחי פולין יכולים לעזוב את גבולות רוסיה, הם ביקשו לנצל את ההזדמנות והחליטו לזייף דרכונים פולניים ולצאת את רוסיה כאזרחים פולניים. כמובן שהיתה זו סכנה נוראה ומוחשית בתקופה ההיא תחת שלטונו העריץ של סטאלין ימ"ש.

הפחד שהיה מנת חלקם באותה עת היה פחד מוחשי איום ונורא. כיום בארצות החופש והרווחה אין לנו אפשרות ב"ה להבין את הפחד ואת החששות שהיו מנת חלקם. כל ה'מבצע' המעשי והסבוך הזה היה חייב להשמר כמובן בסודי-סודות. פרט לכך, נוצר צורך לשחד פקידים שונים שינפיקו את הדרכונים המזויפים וכן להעניק שוחד לשומרי הגבול שלא יבדקו יתר על המדה (שהרי לא תמיד השמות והתמונות התאימו במדויק וכו'). היו צריכים לחשוב תוך זמן קצר על אין-ספור פרטים. אולם בסופו של דבר, מאות משפחות של חסידי חב"ד יצאו מגבולות רוסיה באותה עת לארצות הרווחה.

באותם ימים החסידים היו זקוקים להרבה כסף כדי להוביל את המבצע הסבוך הזה של הברחת הגבול. חסיד מפורסם בשם ר' מענדל פוטרפאס (שהיה ממארגני ההברחה המדוברת) ביקש מהרב קייזן הלוואה כספית עבור המבצע הזה ואף הבטיח לו שחסידי חב"ד יחזירו לו את הכסף לאחר שיצאו מרוסיה ויגיעו לארה"ב.

הרב קייזן אכן הלווה לו סך של 500 דולר, סכום עצום באותם ימים בברית המועצות. בד-בבד הוא ביקש מהלווה שיתן לו פתק בכתב שמאשר את ההלוואה. ר' מענדל קרע חתיכת נייר מעיתון שהיה מונח על השולחן וכתב שהוא מאשר בזה כי הרב קייזן העניק לו הלוואה בסך 500 דולר וחתם את שמו.

הרב קייזן ואשתו וילדיו עזבו את רוסיה עם דרכון מזוייף ולבסוף אחרי תלאות רבות הגיעו לארצות הברית. אבל ר' מענדל פוטרפאס לא הספיק לעזוב את רוסיה במועד היות שהוא ניסה להציל כמה שיותר יהודים והוא נתפס ע"י הבולשת וישב בכלא שנים רבות.

בשנת 1965 ר' מענדל יצא סוף כל סוף מרוסיה ועשור שנים לאחר מכן הזדמן לו להגיע לקליבלנד כדי לאסוף כסף עבור יהודי רוסיה. הוא כמובן שמח להפגש שם עם מיודעו הרב קייזן. במהלך פגישתם, הוציא הרב קייזן נייר מקומט ואמר לר' מענדל: אתה זוכר שלפני שלושים שנה ברוסיה הלוויתי לך 500 דולר ועדיין לא קבלתי אותם בחזרה? ר' מענדל זכר את הסיפור והגיב: "לו הייתי יכול הייתי לוקח ממך בשעתו הלוואה בסך אלף דולר, ואז היינו יכולים להציל יהודים נוספים". ובזה הסתיימה שיחתם.

חלפה שנה נוספת, ור' מענדל הגיע שוב לקליבלנד כדי לאסוף כסף עבור יהודי רוסיה. הוא נפגש שוב עם הרב קייזן, והלה שוב הזכיר לו על ההלוואה הישנה באומרו "ר' מענדל, הלוואה צריך להחזיר!" הפעם ר' מענדל הוציא מכיסו 500 דולר והעבירם לידו של הרב קייזן. הרב קייזן מצידו החזיר לו את השטר המקומט שנשמר אצלו למעלה משלושים שנה.

אחרי רגעים ספורים, נטל הרב קייזן את ה-500 דולר הללו, הוסיף עליהם עוד סכום נכבד משלו, והעבירם לידו של ר' מענדל, הפעם בתור תרומה...

השבוע אנחנו קוראים על "קנאים". בפרשתנו אנו לומדים על פנחס שהיה קנאי, וגם בהפטרה אנחנו קוראים על אליהו הנביא שגם הוא קינא לאלוקיו.

אך כמה מעניין שתגובתו של הקב"ה לשני המקרים היתה שונה בתכלית. את מעשה הקנאות של פנחס הקב"ה שיבח: "הנני נותן לו את בריתי שלום" ומינה אותו בתור כהן. ואילו מעשהו של אליהו הנביא לא נדרש לשבח שהרי הקב"ה אמר לו שימנה את אלישע הנביא תחתיו, ובעצם ה' שחרר אותו מתפקידו בתור נביא.

לכאורה אין זה מובן, מדוע פנחס קיבל ברכות, כהונה ואריכות ימים, ואילו אליהו פוטר מתפקידו!?

ההבדל בין פנחס לאליהו היא המגמה והמטרה של מעשה הקנאות. פנחס ראה שמשתוללת מגפה בעם ישראל וכדי להציל את בני ישראל הוא העמיד את חייו בסכנה ועשה מעשה מעורר השתאות של מסירות נפש כדי לעצור את המגפה ובזה הוא "השיב את חמתי מעל בני ישראל ולא כליתי גוי" (ראה 'לקוטי שיחות' כרך י עמ' 390).

לעומת זאת, אליהו הנביא דאג לכבודו של הקב"ה. הוא ברח להר סיני, התחבא במערה ומחה בפני הקב"ה על כך שבני ישראל זנחו את קיום התורה והפסיקו לקיים את מצות ברית מילה וכו'.

פנחס דאג לבני ישראל ואילו אליהו דאג להקב"ה. ובלשון המכילתא בפרשת בא: "אליהו תבע כבוד האב ולא כבוד הבן ... אמר לו אי אפשרי בנבואתך". הקב"ה אוהב את אלו שמקנאים לכבודם של בני ישראל ושאיכפת להם מיהודי אחר (תורת מנחם' כרך ו עמ' 78).

הרב קייזן ורי מענדל היו "קנאים" מאותו סוג של פנחס. הם העמידו את חייהם בסכנה ומסרו את נפשם כדי להציל יהודי אחר. קנאות כזאת הקב"ה מחבב. אדם כזה אהוב לא רק בעיני הקב"ה בלבד אלא אהוב גם בעיני הבריות כולם.

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד